

Finansutskottets betänkande

1981/82: 51

om särskilda frågor rörande statsbudgetens utgifter för budgetåret 1982/83 (prop. 1981/82: 100 bil. 2 och 1981/82: 150 bil. 2)

I *bilaga 2 till proposition 1981/82:100* (budgetpropositionen) har regeringen föreslagit riksdagen att för budgetåret 1982/83, i avvaktan på slutliga förslag i kompletteringspropositionen och i enlighet med vad som förordats i propositionen

- b) beräkna förändringar i anslagsbehållningar,
- c) beräkna förändringar i dispositionen av rörliga krediter,
- d) beräkna beräknat tillkommande utgiftsbehov, netto.

I *bilaga 2 till proposition 1981/82:150* (kompletteringspropositionen) har regeringen

dels föreslagit riksdagen att

4. godkänna i propositionen framlagd beräkning av förändringarna i anslagsbehållningarna för budgetåret 1982/83,

5. godkänna i propositionen framlagd beräkning av förändringarna i dispositionen av rörliga krediter för budgetåret 1982/83,

6. godkänna i propositionen framlagd beräkning av beräknat tillkommande utgiftsbehov, netto för budgetåret 1982/83,

dels berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som anförts i propositionen om (11) statliga kreditgarantier.

Utskottet

Statliga kreditgarantier

Vid utgången av budgetåret 1980/81 uppgick de utestående *statliga kreditgarantierna* till drygt 63 miljarder kronor. De ramar inom vilka kreditgarantier får beviljas är dock större än vad som framgår av de utestående garantierna. Ramarna för t. ex. exportkreditgarantierna uppgår till 70 miljarder kronor och där finns f. n. mycket stora icke utnyttjade belopp.

Ramarna för statliga garantiåtaganden ökar enligt den sammanställning som redovisas i kompletteringspropositionen nästkommande budgetår med närmare 8 miljarder kronor jämfört med innevarande budgetårs ramar.

De statliga kreditgarantierna påverkar inte direkt de statliga utgifterna så länge en låntagare klarar av ett låneengagemang. Under senare år har dock lämnade garantier måst infrias i ökande utsträckning. I kompletteringspropositionen beräknas att garantier till ett belopp av ca 370 milj. kr. kommer att infrias innevarande budgetår.

Utskottet har i sammanhanget noterat att regeringen i mars i år beslutat att under innevarande budgetår utbetala närmare 2,5 miljarder kronor till AB Svenska Varv för täckande av förluster. Beslutet medför att anslaget, Täckande av förluster på grund av garantier till den statliga varvskoncernen, för innevarande budgetår överskrids med ca 1 700 milj. kr.

Utskottet har tidigare konstaterat att garantiåtagandena nu nått en ansenlig höjd och utskottet förutsätter att regeringen noggrant följer den fortsatta utvecklingen.

Utskottet har vidare noterat att riksdagens revisorer gjort en förstudie av den del av den statliga garantiverksamheten som avser fartygskreditgarantier.

Utskottet har framfört det önskemålet till revisorerna att om granskningen fullföljs bör det övervägas att utvidga granskningen till att gälla formerna för fartygskreditgarantivning i hela dess vidd, från sammansättningen av nämnden, dess arbetsformer, riksgäldskontorets beredning av garantibeslut och dess bevakningsuppgifter samt överklagandeinstitut.

Enligt vad utskottet erfarit avser revisorerna att genomföra en studie av nämnden för fartygskreditgarantier. I detta uppdrag kommer då bl. a. att ingå att belysa de aspekter som utskottet framhållit.

Utskottet har inte något att erinra mot den redovisning som lämnas i det reviderade budgetförslaget.

Statsbudgetens utgifter budgetåret 1982/83

I budgetpropositionen beräknades statsbudgetens utgifter budgetåret 1982/83 till 251,6 miljarder kronor. Regeringen har därefter i särpropositioner framlagda före den 30 mars begärt ytterligare utgifter på tillsammans 4,1 miljarder kronor. Dessa avser främst ökade arbetsmarknadspolitiska insatser samt ökade kostnader för ränte- och bostadssubventioner. Regeringen har vidare i kompletteringspropositionen föreslagit ytterligare arbetsmarknadspolitiska insatser om tillsammans 1 370 milj. kr. budgetåret 1982/83.

Riksgäldskontoret har företagit en ny beräkning av utgifterna för räntor på statsskulden. Dessa beräknas nu till 38 800 milj. kr., vilket är 600 milj. kr. mindre än i budgetpropositionen. Utskottet har föreslagit att anslaget Räntor på statsskulden m. m. tas upp med detta belopp (FiU 1981/82: 48).

Med hänsyn tagen till de nu redovisade förändringarna och vissa förändringar vidtagna av riksdagen före den 30 mars beräknas statsutgifterna i det reviderade budgetförslaget för budgetåret 1982/83 till 256,4 miljarder kronor. Förändringarna i anslagsbehållningarna och utnyttjandet av de rörliga krediterna samt posten Beräknat tillkommande utgiftsbehov, netto, har därvid upptagits till samma belopp som i budgetpropositionen.

Regeringen har därutöver i olika propositioner föreslagit utgiftsökningar för budgetåret 1982/83 med 63,9 milj. kr. I proposition 118 om åtgärder för de små och medelstora företagen har regeringen begärt 2 250 000 kr. för

Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning. I proposition 200 om nordiskt kultursamarbete m. m. har regeringen föreslagit att 1 650 000 kr. skall anvisas för Nordiskt radio- och TV-samarbete via satellit m. m. Vidare har 20 milj. kr. föreslagits bli anvisade för Prisstöd till jordbruket i norra Sverige (prop. 1981/82: 209).

Regeringen har med anledning av riksdagens beslut om medel för bilateralt utvecklingssamarbete i en särskild proposition 1981/82: 215 om finansiering av kraftverksprojektet Kotmale i Sri Lanka framlagd i maj månad hemställt att ytterligare 40 milj. kr. anvisas under anslaget Bilateralt utvecklingssamarbete.

Utskottet har sammanställt de förändringar riksdagen beslutat i de framlagda regeringsförslagen (se tabell 1). En specifikation av anslagsförändringarna lämnas i bilaga. Riksdagen har beslutat om ökade anslag med 88 milj. kr. och minskade anslag med tillsammans 1 265 milj. kr. Härvid har inte medräknats sådana förändringar som endast innebär omflyttningar från ett anslag till ett eller flera andra anslag. Sammantaget skulle således statsutgifterna minska med 1 177 milj. kr.

Tabell 1. Sammanställning av riksdagens beslut med anledning av regeringens förslag till statsbudget för budgetåret 1982/83 och förslag i särpropositioner
(1 000-tal kr.)

	Av regeringen föreslaget belopp	Av riksdagen beslutat belopp	Förändring Ökning (+) Minskning (-)
<i>Utgiftsanslag:</i>			
Kungl. hov- och slottsstaterna	25 204	25 204	0
Justitiedepartementet	7 623 837	7 637 837	+ 14 000
Utrikesdepartementet	7 128 161	7 088 161	- 40 000 ¹
Försvarsdepartementet	19 924 277	19 924 277	0
Socialdepartementet	64 163 008	64 177 701	+ 14 693
Kommunikationsdepartementet	11 466 318	11 466 318	0
Ekonomidepartementet	452 223	452 223	0
Budgetdepartementet	12 881 699	12 779 699	- 102 000
Utbildningsdepartementet	32 205 440	32 222 405	+ 16 965
Jordbruksdepartementet	6 269 504	6 254 030	- 15 474
Handelsdepartementet	3 162 146	3 182 186	+ 20 040
Arbetsmarknadsdepartementet	13 290 765	13 291 165	+ 400
Bostadsdepartementet	18 383 682	18 383 682	0
Industridepartementet	8 007 064	6 917 063	-1 090 001
Kommundepartementet	2 974 521	2 980 701	+ 6 180
Riksdagen och dess verk m. m.	518 796	517 035	- 1 761
Räntor på statskulden m. m.	38 800 000	38 800 000	0
Oförutsedda utgifter	1 000	1 000	0
<i>Summa utgiftsanslag</i>	<i>247 277 645</i>	<i>246 100 687</i>	<i>-1 176 958</i>
<i>Beräknad övrig medelsförbrukning:</i>			
Minskning av anslagsbehållningar	2 000 000	2 000 000	0
Ökad disposition av rörliga krediter	1 200 000	1 200 000	0
<i>Beräknat tillkommande utgiftsbehov, netto</i>	<i>6 000 000</i>	<i>6 000 000</i>	<i>0</i>
<i>Summa statsutgifter</i>	<i>256 477 645</i>	<i>255 300 687</i>	<i>-1 176 958</i>

¹ Regeringen har senare i prop. 1981/82: 215 föreslagit att ytterligare 40 000 000 kr. anvisas. Riksdagen har beslutat i enlighet med förslaget (UU 1981/82: 28).

De sammantagna förändringarna av utgiftsanslagen budgetåret 1982/83 framgår av följande sammanställning (milj. kr.)

Utgiftsanslag enligt budgetpropositionen	242 367
Förslag lämnade i särpropositioner	+ 5 511
Ny beräkning av räntor på statsskulden	- 600
Av riksdagen beslutade förändringar	- 1 177
<i>Summa utgiftsanslag i statsbudgeten</i>	<i>246 101</i>

I det reviderade budgetförslaget räknar föredraganden med att 2 miljarder av *anslagsbehållningarna* kommer att förbrukas under budgetåret 1982/83. Behållningarna beräknas vid ingången av året, den 1 juli 1982, uppgå till 17,4 miljarder kronor.

Föredraganden räknar med att exportkreditnämnden påtagligt kommer att behöva öka sitt utnyttjande av beviljade *rörliga krediter*. De utnyttjade rörliga krediterna beräknas mot bakgrund härav öka med 1 200 milj. kr.

Utskottet har inte något att invända mot beräkningen av förändringarna i anslagsbehållningarna och utnyttjandet av de rörliga krediterna.

I syfte att redan i statsbudgeten redovisa den totala budgetbelastningen brukar i statsbudgeten föras upp en ospecificerad post *Beräknat tillkommande utgiftsbehov, netto* för sådana utgifter och inkomster där konkreta förslag ännu inte föreligger eller belopp inte kan exakt beräknas. I det reviderade budgetförslaget föreslås att posten beräknas till 6 000 milj. kr. för budgetåret 1982/83. Härvid har förutom medel i sedvanlig ordning på tilläggsbudget beräknats medel för vissa arbetsmarknads- och industripolitiska insatser. Föredraganden nämner särskilt behovet av en finansiell rekonstruktion av Statsföretag AB.

Vidare nämns i det reviderade budgetförslaget att värdegarantier till den statliga varvskoncernen skall kunna införas redan innan slutlig förlust på fartygsproduktion och huvudfordringar har konstaterats. Samtliga återstående värdegarantier har infriats redan under innevarande budgetår. Något anslag för infriande av dessa värdegarantier budgetåret 1982/83, så som begärs i budgetpropositionen, behövs följaktligen inte (NU 1981/82: 33). I avvaktan på riksdagens beslut beräknades i det reviderade budgetförslaget effekterna härav på så sätt att ett motsvarande belopp drogs från posten *Beräknat tillkommande utgiftsbehov, netto*. Då riksdagen nu beslutat att anslaget inte bör föras upp i statsbudgeten bör posten *tillkommande utgiftsbehov, netto*, räknas upp i motsvarande mån.

Å andra sidan har finansutskottet i betänkandet 49 föreslagit att effekterna av att vissa statliga fonder upplöses skall beaktas vid beräkning av posten *tillkommande utgiftsbehov*. Detta innebär att posten bör räknas ned i motsvarande mån.

Sammantaget innebär de förändringar utskottet föreslagit att posten *Beräknat tillkommande utgiftsbehov, netto*, bör beräknas till 6 000 milj. kr.

Utskottets förslag innebär således att effekterna av att upplösa de statliga fonderna t. v. beaktas vid beräkningen av utgiftsposten för tillkommande utgiftsbehov. Utskottet vill emellertid framhålla att detta är motiverat endast av beräkningstekniska skäl. Om fonderna skall upplösas bör tillgångarna redovisas på statsbudgetens inkomstsida såsom föreslogs i det reviderade budgetförslaget.

Utskottet noterar i sammanhanget att vissa fondmedel från de allmänna försäkringskassorna avses bli bokförda under anslaget Bidrag till sjukförsäkring (prop. 1981/82: 144, SfU 1981/82: 12). Detta strider mot vedertagna budgettekniska principer. Detsamma måste sägas om lösningen att låta viss del av den beräknade avkastningen (35 milj. kr.) på dessa medel bli överförda till anslaget Allmänna försäkringskassor. En av de grundläggande principerna för den statliga redovisningen är principen om bruttoredovisning, dvs. att inkomster och utgifter skall redovisas var för sig över statsbudgeten. Detta är en förutsättning för att statsbudgeten skall ge en rättvisande bild av omfattningen av den statliga verksamheten. Netto-redovisning mot statsbudgeten bör i princip endast förekomma vid avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet, dvs. där det finns en direkt relation mellan intäkter och kostnader.

Utskottet beräknar statsutgifterna för budgetåret 1982/83 på följande sätt.

Statsutgifter budgetåret 1982/83	Det reviderade budgetförslaget (milj. kr.)	Utskottet
Utgiftsanslag	247 238	246 101
Förändringar i anslagsbehållningar	2 000	2 000
Ändring i disposition av rörliga krediter	1 200	1 200
Beräknat tillkommande utgiftsbehov, netto	6 000	6 000
<i>Summa statsutgifter</i>	<i>256 438</i>	<i>255 301</i>

Hemställan

Utskottet hemställer

1. att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförts i proposition 1981/82: 150 bilaga 2 moment 11 om statliga kreditgarantier,
2. att riksdagen godkänner i proposition 1981/82: 150 bilaga 2 moment 4 framlagd beräkning av förändringar i anslagsbehållningarna för budgetåret 1982/83,
3. att riksdagen godkänner i proposition 1981/82: 150 bilaga 2 moment 5 framlagd beräkning av förändringar i dispositionen av rörliga krediter för budgetåret 1982/83,
4. att riksdagen med anledning av i proposition 1981/82: 150 bilaga 2 moment 6 framlagd beräkning av beräknat tillkommande utgiftsbehov, netto, godkänner vad utskottet anför.

Utskottet hemställer att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 10 och 12 juni 1982

På finansutskottets vägnar

ERIC ENLUND

Närvarande: Eric Enlund (fp), Lars Tobisson (m), Rolf Rämgård (c), Paul Jansson (s), Arne Gadd (s), Bo Siegbahn (m), Per-Axel Nilsson (s), Karl-Anders Petersson (c), Roland Sundgren (s), Mona S:t Cyr (m), Torsten Karlsson (s), Karin Flodström (s), Tore Fritzson (c) och Åke Persson (fp).

Specifikation av anslagsförändringar i förhållande till regeringens förslag budgetåret 1982/83

Bet nr	Prop nr	Huvudtitel Anslag	Av regeringen föreslaget belopp	Av riksdagen beslutat belopp	Förändring Ökning (+) Minskning (-)
		<i>II. Justitiedepartementet</i>			
JuU 40	100 bil. 5	Allmänna domstolarna	810 600 000	823 100 000	+ 14 000 000
JuU 40	100 bil. 5	Allmänna förvaltningsdomstolarna	279 100 000	280 600 000	+ 1 500 000
		<i>III. Utrikesdepartementet</i>			
UU 20	100	Bilateralt utvecklingssamarbete	4 054 777 000	4 014 777 000	- 40 000 000 ¹
		<i>V. Socialdepartementet</i>			
SoU 33	100 bil. 8	Ersättning till postverket för befordran av blindskriftsförsändelser	2 400 000	15 093 000	+ 12 693 000
SoU 43	100 bil. 8	Bidrag till alkoholpolikliniker och vårdcentraler m. m.	94 900 000	96 900 000	+ 2 000 000
		<i>VIII. Budgetdepartementet</i>			
FiU 38	100 bil. 11	Skatteutjämningsbidrag till kommunerna	10 402 000 000	10 300 000 000	- 102 000 000
		<i>IX. Utbildningsdepartementet</i>			
KrU 30	100 bil. 12 (111)	Bidrag till särskilda kulturella ändamål	8 376 000 750 000 9 126 000	8 126 000	- 1 000 000
KrU 30	100 bil. 12 (128)	Visningsersättning åt bild- och formkonstnärer	14 726 000	19 726 000	+ 5 000 000 ²
KrU 30	100 bil. 12 (128)	Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m.	34 594 000	38 594 000	+ 4 000 000 ³
KrU 30	128	Bidrag till verksamhet inom musik- och bildområdena m. m.	31 500 000	-	- 31 500 000
KrU 30	(128)	Ersättning till rättighetshavare på musikområdet	-	8 000 000	+ 8 000 000 ²
KrU 30	100 bil. 12 (128)	Rikskonsertverksamhet	38 039 000	40 039 000	+ 2 000 000 ²
KrU 30	100 bil. 12	Regionmusiken	89 551 000	89 806 000	+ 255 000 ⁴
KrU 30	100 bil. 12 (128)	Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	173 612 000	174 022 000	+ 410 000 ²
KrU 30	100 bil. 12 (128)	Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper	18 900 000	22 400 000	+ 3 500 000 ²
KrU 30	100 bil. 12 (128)	Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet	8 048 000	10 238 000	+ 2 190 000 ²

Bet nr	Prop nr	Huvudtitel Anslag	Av regeringen föreslaget belopp	Av riksdagen beslutat belopp	Förändring Ökning (+) Minskning (-)
		<i>IX. Utbildningsdepartementet (forts.)</i>			
KrU 30	(128)	Stöd till fonogramverksamhet	-	5 900 000	+ 5 900 000 ²
KrU 30	100	Bidrag till folkbibliotek	13 270 000	26 270 000	+ 13 000 000 ⁵
KrU 31	bil. 12 (128)				
UbU 29	100 bil. 12 143	Länsskolnämndernas utvecklingsstöd	5 079 000 1 060 000 <u>6 139 000</u>	5 079 000 2 660 000 <u>7 739 000</u>	+ 1 600 000
UbU 17	100 bil. 12	Specialskolan m. m.: Utrustningskostnader	153 684 000	148 684 000	- 5 000 000
UbU 34		Bidrag till driften av gymnasieskolor	-	+ 2 000 000	+ 2 000 000
UbU 20	100 bil. 12	Utbildning för vårdyrken	369 637 000	371 069 000	+ 1 432 000
UbU 26	145	Utbildning för vårdyrken	+ 10 828 000	+ 10 828 000	0
UbU 26	100 bil. 12 145	Medicinska fakulteterna	339 945 000 6 700 000 <u>346 645 000</u>	346 823 000	+ 178 000
UbU 21	100 bil. 12	Bidrag till viss central kursverksamhet	26 978 000	31 978 000	+ 5 000 000
		<i>X. Jordbruksdepartementet</i>			- 15 474 000
JoU 34	100	Kommittéer	8 200 000	9 070 000	+ 870 000
Jou 21	bil. 13				
JoU 31	122	Lantbruksnämnderna	1 500 000	0	- 1 500 000
JoU 21	122	Permanent skordeskadeskydd	15 000 000	1 000	- 14 999 000
JoU 34	100	Statens naturvårdsverk	89 660 000	91 140 000	+ 1 480 000
JoU 21	bil. 13				
KrU 19	100 bil. 13	Stöd till idrotten	160 650 000	170 990 000	+ 10 340 000
KrU 19	100 bil. 13	Rekreatiönsstöd	27 400 000	0	- 27 400 000
KrU 19	100 bil. 13	Stöd till friluftslivet	-	15 735 000	+ 15 735 000
		<i>XI. Handelsdepartementet</i>			+ 20 040 000
NU 29	100 bil. 14	Bidrag till vissa transporter i glesbygd	0	20 000 000	+ 20 000 000
NU 37	100 bil. 14	Bidrag till vissa internationella byråer	5 481 000	5 521 000	+ 40 000
		<i>XII. Arbetsmarknadsdepartementet</i>			+ 400 000
AU	100	Statens invandrarverk	49 566 000	49 966 000	+ 400 000
		<i>XIV. Industridepartementet</i>			-1 090 001 000
NU 33	110 bil. 17	Statens industriverk: Förvaltningskostnader	18 991 000	23 991 000	+ 5 000 000
NU 33	100 bil. 17	Kostnader för viss kreditgivning hos Sveriges Investeringsbank AB	20 000 000	22 000 000	+ 2 000 000

Bet nr	Prop nr	Huvudtitel Anslag	Av regeringen föreslaget belopp	Av riksdagen beslutat belopp	Förändring Ökning (+) Minskning (-)
<i>XIV. Industridepartementet (forts.)</i>					
NU 30	100 bil. 17	Täckande av förluster på grund av garantier till den stathiga varvskoncernen	1 100 000 000	0	- 1 100 000 000
NU 30	100 bil. 17	Oljeersättningsfonden	1 000	0	- 1 000
NU 51	100 bil. 17	Bidrag till företagsinriktad fortbildning	0	3 000 000	+ 3 000 000
<i>XV. Kommundepartementet</i>					
CU 40	100 bil. 18 102	Länsstyrelserna	1 668 486 000		
		Länsstyrelserna	4 000 000		
			1 672 486 000	1 678 666 000	+ 6 180 000
<i>XVI. Riksdagen och dess verk m. m.</i>					
FiU 45	100 bil. 19	Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader	40 837 000	39 076 000	- 1 761 000

¹ Regeringen har senare i prop. 1981/82: 215 föreslagit att ytterligare 40 milj. kr. anvisas för Bilateralt utvecklingssamarbete. Riksdagen har beslutat i enlighet med förslaget (U.U. 1981/82: 28).

² Förändringen föranleds av att anslaget Bidrag till verksamhet inom musik- och bildområdena m. m. om 31,5 milj. kr. har avvisats av riksdagen (prop. 1981/82: 128, KrU 30).

³ Varav 3 milj. kr. är en följd av att riksdagen avvisat anslaget enligt not 2.

⁴ Korrigering enligt statssekreterarskrivelse.

⁵ Varav 1,5 milj. kr. är en följd av att riksdagen avvisat anslaget enligt not 2.

